

Historien om matrikuleringsarbejdet i Sønderjylland

De ældste arkivalier i Sønderjysk Kontors matrikelarkiv stammer fra den preussiske matrikulering. Denne matrikulering blev gennemført i 1870'erne efter retningslinier, der afviger væsentligt fra den danske matrikulering.

Fra genforeningen i 1920 og frem til midten af 1980'erne blev alle matrikulære ændringer i Sønderjylland udført efter den danske udstykningslovs regler. Teknisk blev ændringerne dog gennemført efter preussiske metoder på de oprindelige kort og protokoller.

Fra midten af 1980'erne er der udført store renoverings- og moderniseringsopgaver, så der i dag ikke er den store forskel på matriklen i Sønderjylland og i det øvrige Danmark.

I 1999 blev der ved lov gennemført en privatisering af de sønderjyske landinspektørarbejder. I den forbindelse blev det besluttet at opretholde et statsligt kontor i landsdelen under Kort & Matrikelstyrelsen. Sønderjysk Kontor skal varetage de matrikulære myndighedsopgaver og arkivopgaver samt styrelsens særlige opgaver vedrørende landegrænsen og Tøndermarsken.

Dokumentationen for alle matrikulære ændringer, protokoller, kort, sager og målinger findes i Sønderjylland. Arkivmaterialet deles mellem Landsarkivet og Kort & Matrikelstyrelsen, Sønderjysk Kontor. I takt med den øgede omlægning af kort og måloplysninger til digital form vil flere af de originale arkivalier blive afgivet til Landsarkivet.

Sønderjysk Kontors matrikelarkiv

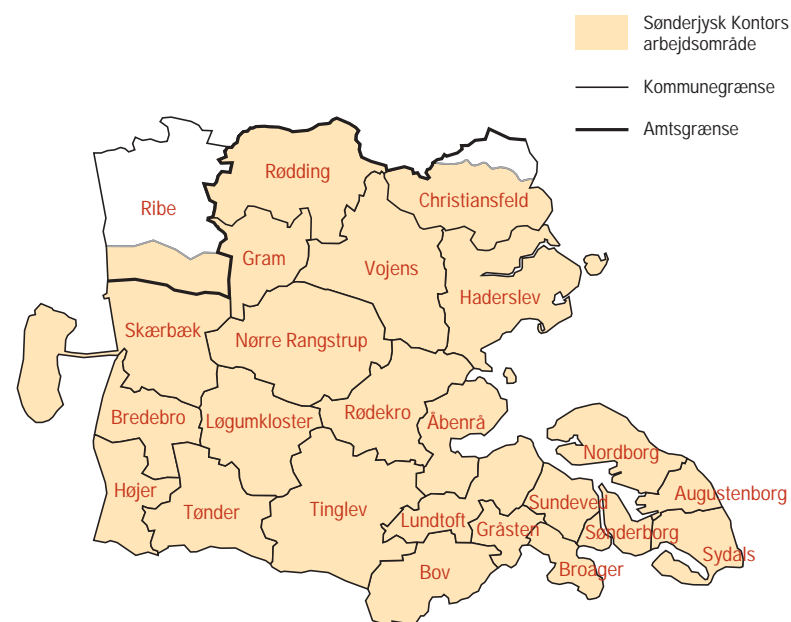
Sønderjysk Kontors matrikelarkiv indeholder målinger, protokoller, kort og matrikulære sager fra den preussiske matrikulering i 1870'erne og frem til i dag.

I arkivet findes desuden en samling af skannede historiske matrikelkort, digeparter i Tøndermarsken, kortrenoverings- og moderniseringsopgaver samt et specialarkiv for grænsen mod Tyskland.

Ældre kort og dokumenter om ejendomme

Sønderjysk Kontors matrikelarkiv

Oktober 2001

Kort & Matrikelstyrelsen
Sønderjysk Kontor
Bjerggade 6
6200 Aabenraa
Tlf: 73 62 03 53
Fax: 74 62 08 72
E-post: sjk@kms.dk
Hjemmeside: www.kms.dk

ISBN 87-7866-304-0 • Tryk: Kort & Matrikelstyrelsen 2001

Kort & Matrikelstyrelsen

Introduktion

Sønderjysk Kontors matrikelarkiv indeholder målinger, protokoller, kort og matrikulære sager fra den preussiske matrikulering i 1870'erne og frem til i dag. Fra slutningen af 1980'erne er matrikelregisteret digitalt, og matrikelkortet er digitalt fra slutningen af 1990'erne.

I arkivet findes desuden en samling af skannede historiske matrikelkort, digeparter i Tøndermarsken, kortrenoverings- og moderniseringsopgaver samt et specialarkiv for grænsen mod Tyskland.

Arkivalierne kan studeres på Sønderjysk Kontors læsestue. Mål og andre oplysninger kan skrives af, men materialerne må ikke fotograferes, skannes eller kalkeres. Der kan mod betaling leveres kopier af kort, målinger og sagsdokumenter.

Benyttelse af kopierne med videre er omfattet af de almindelige regler om ophavsret.

Der kan bestilles kopier og tid til eftersyn på læsestuen: Mandag-fredag kl. 9.00-15.00
telefon: 73 62 03 53
fax: 74 62 08 72
e-post: sjk@kms.dk

Matrikelprotokoller

Parcelbøger

1870'erne-1986

I matrikelkortet er alle flader kendetegnet ved et parcelnummer. I parcelbogen er disse flader beskrevet med blandt andet oprindelsesår, ændringsår, kulturart og stednavn.

Ejendomsregistre

Fra midten af 1920'erne-1986

Ejendomsregistrene indeholder en fortegnelse over noterede ejendomme samlet sognevis. De noterede ejendomme kan være landbrug, flere matrikelnumre der udgør en samlet ejendom, jordrentebrug og arbejderboliger.

Matrikelbøger

(indtil 1. juli 1971: artikelbøger)
1870'erne-1986

I matrikelbøgerne er parcellerne samlet under matrikelbetegnelsen. Man kan følge de enkelte ejere fra matrikuleringen og frem til ca. 1980 med angivelse af årstal for ejerskifte. I matrikelbogen er arealet for den enkelte parcel angivet. Igennem årene har matrikelbogen indeholdt en række oplysninger om den enkelte parcel. En af de væsentlige er jordens bonitet (dyrkningsværdi) til brug ved beskatning.

Matrikulære målinger

Måleblade

1985-

Målebladene er fremstillet på gennemsigtig plast. De opbevares samlet, sorteret efter årgang og journalnummer. Tilvæksten er ca. 900 om året. Målebladene er skannet (se boksen nedenfor).

Markrids

1920-1985

Markridsene er fremstillet på karton, og måler 19,5 x 12,5 cm. De opbevares samlet, sorteret efter ejerlav og parcelnummer. Samlet antal er ca. 170.000 rids. Markridsene er skannet (se boksen nedenfor).

Fortsættelsesrids

(Fortschreibungsrisse)
1890-1920

Ridsene er indbundet sammen med øvrige sagsakter. Bøgerne/hæfterne opbevares samlet, sorteret efter ejerlav. Samlingen fylder ca. 200 arkivæsker. Ridsene er ikke tilgængelige på digital form.

Urmålingen

(Stückvermessung)

1870'erne

De oprindelige opmålinger af hele Sønderjylland i 1870'erne. Målingerne er fremstillet på karton og måler 38 x 51 cm. De opbevares samlet, indbundet i bøger ejerlavsvis. Samlingen fylder ca. 500 bøger. Målingerne er ikke tilgængelig på digital form.

Opmålingsanvisning (Vermesserunganweisung) fra 1876.

Sagsarkiv

Matrikulære sager

Matrikulære sager fra 1999-udført af privatpraktiserende landinspektører.

Sagsjournal fra 1970-

Approbationsskrivelser fra 1970-

Matrikulære sager fra 1970-1999 udført af det statslige sønderjyske matrikelvæsen.

Historiske matrikelkort

De originale historiske matrikelkort findes på Landsarkivet, men de er tilgængelige på Sønderjysk Kontor i en skannet udgave. Signaturforklaringen til kortene

findes i Sønderjysk Kontors bibliotek. På matrikelkortet kan man følge udviklingen i ejendomsgrænserne siden matrikuleringen.

Måldokumentation på digital form

De historiske matrikelkort, markrids og måleblade er blevet skannet, så de findes på digital form. Målet er i løbet af få år at etablere et adgangssystem til at søge og hente måloplysninger for eksempel via Internettet.